

**SIR ARTHUR CONAN
DOYLE**

DOBRODRUŽSTVÍ NA MOŘI I NA SOUŠI

LEDA
2020

PŘÍPAD LADY SANNOXOVÉ

Vztahy mezi Douglasem Stonem a proslulou lady Sannoxovou byly velmi dobře známé jak v módních společenských kruzích, jejichž skvělou příslušnicí byla ona, tak ve vědecké obci, která mezi své nejvýtečnější *confrères* počítala jeho. Nadmíru mocnou vlnu zájmu veřejnosti tudíž vzbudila zpráva, jež se jednou dopoledne rozšířila: lady Sannoxová prý navždy vstupuje do kláštera a svět už ji nikdy nespátří. Když potom jako dovětek k tomuto klepu přišlo ujištění, že Stonea, onoho slavného chirurga-operátéra, muže ocelových nervů, našel ráno jeho komorník, kterak sedí na kraji postele s oběma nohama nacpanýma do jedné nohavice kalhot a příjemně se usmívá na celý svět, přičemž jeho skvostný mozek má zhruba stejnou cenu jako miska ovesné kaše, celá tato záležitost nabyla na síle tak podstatně, že vzbudila mírný záchvěv zájmu i v lidech, kteří nikdy ani nedoufali, že by ze svých otupělých nervů dokázali takový pocit vůbec vykřesat.

Když býval Douglas Stone na vrcholu, patřil k nejpozoruhodnějším mužů v Anglii. Ovšem sotva by se dalo říci, že na vrchol vůbec dospěl, poněvadž v čase, kdy se udála výše popsaná drobná nehoda, byl stár pouze třicet devět roků. Ti, kdo ho znali nejlépe, si plně uvědomovali, že ačkoliv byl coby chirurg opravdu slavný, patrně by uspěl, a snad i rychleji, ve kterémkoliv z desítky dalších oborů. Cestu ke slávě by si dokázal proklestit jako voják, uznání by si vybojoval jakožto badatel, vynutil by si je v soudní síni anebo by si vlastní proslulost jakožto inženýr zbudoval z kamene a železa. Zrodil se k velikosti, protože dokázal naplánovat, co si jiný netroufl udělat, a dokázal udělat to, co se jiný neodvážil ani naplánovat. V chirurgii se s ním nikdo nemohl měřit. Jeho nervy, jeho úsudek, jeho intuice byly čímsi naprosto unikátním. Znovu a znovu jeho skalpel odřezával smrt, ale přitom tančil mezi samotnými zřídly života tak těsně, až byli jeho asistenti nakonec stejně bledí jako pacient. Jeho energie, jeho kuráž, jeho plnokrevné sebevědomí – ach, copak vzpomínka na ně dosud neprodlévá v jižní části Marylebone Road a v severní Oxford Street?

Jeho hříchy byly stejně velkolepé jako jeho ctnosti a nekonečně pitoresknější. Byly tak veliké jako jeho příjem (a že ten stál na žebříčku příjmů všech pracujících mužů v Londýně na třetím místě), a přece ani zdaleka nepřekračovaly možnosti jeho luxusního způsobu života. Hluboko v jeho složité povaze ležela bohatá žíla smyslnosti, kterážto kratochvíle byla oblastí, kam kladl všechny své životní

mety. Zrak, sluch, hmat a chuť, to byli jeho páni. Buket starých vín, vzácné exotické vůně, křivky a barevné odstíny nejelegantnější keramiky Evropy – ano, sem se vléval rychle kolotající proud Stoneova zlata. A potom přišla náhlá šílená vášeň k lady Sannoxové, zrozená při jediném rozhovoru provázeném dvěma zkoumavými pohledy a zašeptaným slůvkem, které v něm zažehly plamen. Lady Sannoxová byla nejpůsobivější žena v Londýně a pro něj byla tou jedinou. Jeho počítali k nejpohlednějším mužům Londýna, avšak pro ni jediným nebyl. Libovala si v nových zážitcích a byla vlídná k většině mužů, kteří se jí dvořili. Snad právě tohle způsobilo či ovlivnilo fakt, že lord Sannox vypadal na padesát, třebaže mu bylo pouhých šestatřicet let.

Byl to klidný, zamklý, celkem bezvýrazný člověk, tenhle lord, měl úzké rty a těžká oční víčka, zálibu v zahradničení a domácí zvyky. V jednu chvíli se nadchl pro herectví, dokonce si v Londýně pronajal divadlo a právě na jeho jevišti poprvé spatřil slečnu Marion Dawsonovou, již nabídl svou ruku, titul a třetinu hrabství. Manželství mu ale tenhle koníček z raných údobí života znechutilo. Nikdo ho nedokázal přesvědčit, aby rozvíjel talent, který dříve tak často a výrazně projevil, a to ani při soukromých divadelních výstupech. Šťastnější býval s plecím rýčkem a konvičkou mezi svými orchidejemi a chryzantémami.

Naskýtala se zajímavá otázka, zda lord Sannox zcela postrádá cit, anebo se v hloubi duše zoufale trápí. Ví o chování své ženy a mhouří nad ním oči, anebo je pouze

slepý, bezmezně oddaný blázen? Tohle byla otázka, o níž se horlivě diskutovalo nad šálkem čaje v útulných salonech či s pomocí pořádného doutníku u arkýřových oken v klubu. Svým jednáním si mezi muži vysloužil mnoho trpkých, strážlivých komentářů. Nenašel se jediný, který by se ho slůvkem zastal, a lord Sannox býval v kuřárně tím nejtíšíším ze všech členů klubu. Byl však viděn, jak v blízkosti univerzity drezíruje koně, a zdálo se, že mu to dělá dobře.

Ale když se favoritem stal Douglas Stone, veškeré pochyby stran informovanosti či netečnosti lorda Sannoxe se rozplynuly. Stoneovo postavení nebylo možno nijak kulantně vysvětlit. Svým panovačným, impulzivním způsobem se vzepřel jakékoliv opatrnosti a diskrétnosti. Skandál prosákl na veřejnost. Vědecká obec Stoneovi pohrozila, že jeho jméno bude vyškrtnuto ze seznamu místopředsedů. Dva přátelé ho zapřísahali, aby bral ohled na svou profesionální pověst. Stone je všechny proklel a utratil čtyřicet guinejí za náramek, který chtěl darovat lady Sannoxové. Pobýval v jejím domě každý večer a ona se odpoledne vozila v jeho kočáře. Žádná ze zúčastněných stran se ani nepokoušela tento vzájemný vztah tajit, ale pak konečně přišla drobná nehoda, která ho přerušila.

Byla ponurá zimní noc, velice chladná a bouřlivá, vítr kvílel v komínech a lomcoval okenními tabulkami. Při každém dalším poryvu bouře se po skle rozcákla jemná sprška deště, jež na chvílku přehlušila monotónní zurčení a odkapávání vody řinoucí se z okapů. Douglas Stone

dojedl večeri a usadil se v pracovně ke krbu; na malachitovém stolečku měl u lokte postavenou sklenku výtečného portského. Když ji pozvedl ke rtům, podíval se na ni proti světlu lampy a znaleckým okem pozoroval jemné šupinky usazenin, jež v těch hustých rubínových hlubinách plavaly. Oheň, který se znovu rozhořel, vrhal mihotavá světýlka na jeho smělou, čistě řezanou tvář se šedýma očima, silnými, leč pevnými rty a masivní hranatou čelistí, na tvář, jejíž síla a živočišnost v sobě měla cosi římského. Jak se tak Stone choulil v přepychové lenošce, čas od času se usmál. Ano, plným právem se cítil velmi potěšen, jelikož navzdory radám šesti kolegů dnes provedl operaci, jaká na celém světě proběhla pouze dvakrát, přičemž brilantní výsledek daleko předčil veškerá očekávání. Takový hrdinský zákrok neměl odvahu naplánovat a ani schopnosti uskutečnit žádný jiný muž v Londýně nežli Douglas Stone.

Slíbil však lady Sannoxové, že se s ní ještě dnes večer sejde, a nyní už bylo půl deváté. Už už natahoval ruku po zvonku, aby nechal předjet kočár, když tu uslyšel tupé zadunění klepadla. Okamžik nato se v hale ozvalo šoupání nohou a ostré klapnutí dveří.

„Přišel za vámi pacient, pane. Je v ordinaci,“ pronesl vrchní komorník.

„Jedná se o něho?“

„Ne, pane. Domnívám se, že chce, abyste jel s ním.“

„Už je moc pozdě!“ zvolal Douglas Stone mrzutě.
„Nepojedu nikam.“

„Zde je jeho navštívenka, pane.“

Komorník mu ji podal na zlatém tácku, který jeho pánovi věnovala manželka předsedy vlády.

„Hamil Alí, Smyrna. Hmm! Předpokládám, že ten chlapík je Turek.“

„Ano, pane. Vypadá, jako by přijel z ciziny, pane. A je na tom hodně špatně.“

„Ale no tak! Mám schůzku. Dnes večer musím být někde jinde. Ale setkám se s ním. Pusťte ho sem, Pime.“

Chvilku nato komorník otevřel dveře a uvedl dovnitř menšího vetchého muže, který kráčel s ohnutými zády a obličejem vystrčeným kupředu a mrkal přitom očima, což svědčilo o výjimečně silné krátkozrakosti. Tvář měl hodně snědou a vlasy a vousy černé jako havran. V jedné ruce třímal turban z bílého, červeně pruhovaného mušlínu, ve druhé kožený váček z jelenice.

„Dobry večer,“ pronesl Douglas Stone, když komorník zavřel dveře. „Soudím, že mluvíte anglicky.“

„Ano, pane. Pocházím z Malé Asie, ale když mluvím pomalu, anglicky mluvím.“

„Vyrozuměl jsem, že si přejete, abych jel s vámi.“

„Ano, pane. Velice si přeji, abyste prohlédl mou manželku.“

„Mohl bych přijít ráno, poněvadž mám schůzku, která mi brání v tom, abych vaši manželku prohlédl dnes večer.“

Turek na to odpověděl překvapivým způsobem: sundal tkanici, která uzavírala jelenicový váček, a vysypal na stolek hromadu zlata.

„Zde je jedno sto liber,“ řekl, „a já vám slibuji, že to nepotrvá déle než hodinu. U dveří stojí přistavená drožka.“

Douglas Stone vrhl rychlý pohled na hodinky. Na návštěvu u lady Sannoxové nebude za hodinu tak pozdě – už k ní šel i později. A honorář byl neobyčejně vysoký. Poslední dobou na něj dotírali věřitelé, takže si nemohl dovolit takovou příležitost propást. Pojede s ním!

„O jaký případ se jedná?“ zeptal se.

„Ach, je to případ nesmírně smutný! Tak smutný! Asi jste dosud neslyšel o dýkách Almohadů, vidíte?“

„Nikdy.“

„Ó, to jsou orientální dýky značného stáří a nevídaného tvaru, s rukojetí podobnou tomu, čemu říkáte třmen. Já obchoduji s kuriozitami, víte, a právě proto jsem se ze Smyrny vydal do Anglie, ale příští týden se tam opět vrátím. Přivezl jsem s sebou spoustu věcí a zbylo mi jich jen málo, ale mezi těmi zbylými je k mému žalu právě jedna z těchto dýk.“

„Nezapomínejte, pane, že mám schůzku,“ pronesl chirurg s jistým podrážděním, „omezte se prosím pouze na nezbytné podrobnosti.“

„Pochopíte, že tohle je nezbytné. Dnes moje manželka upadla do mdlob v místnosti, kde uchovávám svoje zboží, a rozřízla si o tuhle prokletou dýku Almohadů spodní ret.“

„Ach tak,“ řekl Douglas Stone povstávaje. „A vy si přejete, abych tu ránu zašil, že?“

„Ba ne, je to daleko horší.“

„Co si tedy přejete?“

„Tyhle dýky jsou otrávené.“

„Otrávené!“

„Ano. A na Východě ani Západě se nenajde člověk, jenž by dokázal říci, co je to za jed a jaký je na něj lék. Ale já vím vše, co je vůbec známo, protože můj otec vedl tuto živnost přede mnou a s těmi otrávenými zbraněmi jsme měli hodně co dělat.“

„Jaké jsou symptomy?“

„Hluboký spánek a do třiceti hodin smrt.“

„A vy tvrdíte, že neexistuje lék. Proč byste mi tedy měl dávat takto vysoký honorář?“

„Žádná droga tu ránu nevyлéčí, ale nuž snad ano.“

„A to jak?“

„Ten jed se vstřebává pomalu. Celé hodiny zůstává pouze v ráně.“

„Pak by se snad dal odstranit omytím.“

„Hadí uštknutí vodou taky neodstraníte. Jed je příliš těkavý a příliš smrtící.“

„Zbývá tedy excize rány.“

„Přesně tak. Pokud je rána na prstě, je nutno prst uříznout. Tak mi to vždycky říkával otec. Ale když si pomyslím, kde to zranění je a že je to moje manželka! Je to strašlivé!“

Fakt, že byl ten muž dobře obeznámen s takovými chmurnými záležitostmi, však z jeho soucitu setřel všechny jemnější fazety. Pro Douglase Stonea to už byl zajímavý případ a chabé námitky vůči manželovi smetl stranou jakožto bezpodstatné.

„Zdá se, že je to hop, nebo trop,“ řekl bryskně. „Lépe ztratit ret než život.“

„Ach ano, vím, že máte úplnou pravdu. Tak, tak, takový už je kismet a my se s ním zkrátka musíte vyrovnat. Drožka už čeká a vy pojedete se mnou a provedete to.“

Douglas Stone si vzal ze zásuvky soupravu skalpelů a spolu s roličkou obvazu a plátěným polštářkem si ji strčil do kapsy. Chce-li dnes večer vidět lady Sannoxovou, nesmí už mařit čas.

„Jsem připraven,“ řekl a oblékl si svrchník. „Než se vydáme do toho chladného počasí, nevypijete si se mnou sklenku vína?“

Návštěvník ucouvl a na protest zvedl ruku.

„Zapomínáte, že jsem muslim a věrný následovník Prorokův,“ řekl. „Povězte mi však, co je v té lahvičce ze zeleného skla, kterou jste si dal do kapsy?“

„To je chloroform.“

„Aha. Ten máme také zapovězen. Je to alkohol a my takové věci nepoužíváme.“

„Cože?! Vy byste připustil, aby vaše manželka podstoupila operaci bez umrtvení?“

„Ach, ta neucítí vůbec nic, chuděra! Už upadla do hlubokého spánku, který je důkazem toho, že jed začíná působit. A potom jí podám naše smyrenské opium. Pojdte, pane, neboť vyměřená hodina už plyne.“

Když vycházeli do tmy, do tváře jim zprudka vlétla clona deště, jež vnikla i dovnitř, takže lampa, která se kývala na paži mramorové karyatidy, se zaprskáním zhasla.

Komorník Pim se musel do těžkých dveří důkladně opřít ramenem, aby je v tom větru vůbec zavřel, zatímco ti dva tápali ke žluté záři ukazující, kde čeká drožka. V následujícím okamžiku už kodrcali k cíli.

„Je to daleko?“ otázal se Douglas Stone.

„Ach ne. Vlastníme nevelký, tichý domek nedaleko Euston Road.“

Chirurg stiskl péro na hodinkách a naslouchal jemnému cinkání, které mu oznámilo, kolik je hodin. Bylo čtvrt na deset. Spočítal si vzdálenosti a uvážil tu chvilku, kterou mu zabere provedení operace tak triviální. Do deseti by měl bez potíží dorazit k lady Sannoxové. Skrze zamlžená okna se díval, jak rozmazané plynové lucerny ubíhají dozadu a mezi nimi se občas jako širší světelný pruh mihne průčelí nějakého obchodu. Do kožené střechy drožky bubnoval a pleskal déšť a kola hlasitě cákala v kalužích a blátě. V přítmí matně zářila bílá pokrývka hlavy jeho společníka, který seděl naproti. Chirurg si sáhl do kapes a uspořádal si jehly, nitě a svorky, aby nemusel ztrácet čas, až dorazí na místo. Netrpělivě se vrtěl a podupával nohou na podlážce.

Ale pak drožka konečně zpomalila a zabrzdila. Douglas Stone byl v tu ránu venku a smyrenský obchodník mu byl doslova v patách.

„Můžete zde počkat,“ řekl kočímu.

Byl to omšelý dům v úzké špinavé uličce. Chirurg, jenž znal svůj Londýn opravdu dobře, vrhl kvapný pohled do stínů, ale nebylo zde nic, čeho by se mohl chytit – žádný obchod, žádný pohyb, zkrátka nic než dvojité řada